

УДК 7.079; 687.53

Федорова Євгенія Володимирівна,
аспірант Київського національного університету
культури і мистецтв
zhesichka.fedorova@gmail.com

ПРО ЗМІСТ ПОНЯТТЯ «ФЕСТИВАЛЬ ПЕРУКАРСЬКОГО МИСТЕЦТВА»

Мета дослідження – виявити змістову сутність поняття «фестиваль перукарського мистецтва» на основі аналізу понять «мистецтво» та «перукар»; у тому числі, комплексних понять «перукарське мистецтво» та «фестиваль перукарського мистецтва», адже поняття «перукарське мистецтво» є одним з найуживаніших у публіцистичній та науковій літературі, хоча його визначення поки що залишається за межами наукового обговорення. **Методологія** дослідження полягає в застосуванні термінологічного принципу, оперуючи методом термінологічного аналізу і методом операціоналізації понять. Зазначений методологічний підхід дозволяє розглянути змістову сутність професійної термінології іміджево-дизайнерського характеру – «мистецтво» та «перукар», в результаті чого визначено основне змістове наповнення понять «перукарське мистецтво». **Наукова новизна.** У результаті проведеного вибіркового аналізу наукової літератури простежено розвиток і видозміну поняття «фестиваль», що відбувалося паралельно із розвитком фестивального руху. Запропоновано відсутнє у наукових виданнях широковживане визначення понять «перукарське мистецтво» та «фестиваль перукарського мистецтва». **Висновки.** Підсумовуючи, зазначимо, що в результаті проведеного аналізу наукових джерел, в тому числі етимології понять «перукар», «мистецтво», «фестиваль», основне змістове наповнення понять «перукарське мистецтво» та «фестиваль перукарського мистецтва» полягає у наступному: «фестиваль перукарського мистецтва» – це періодично влаштовуване масове свято, що включає урочистий показ досягнень у перукарському мистецтві. Цей вид фестивалів є показником модних, трендових напрямків у перукарському мистецтві, що, як наслідок, виконує важливу роль у модній індустрії.

Ключові слова: мистецтво, перукар, перукарське мистецтво, фестиваль, фестивалі перукарського мистецтва.

Федорова Евгения Владимировна, аспирант Киевского национального университета культуры и искусств

О содержании понятия «фестиваль парикмахерского искусства»

Цель исследования – выявить содержательную сущность понятия «фестиваль парикмахерского искусства» на основе анализа понятий «искусство» и «парикмахер»; в том числе, комплексных понятий «парикмахерское искусство» и «фестиваль парикмахерского искусства», ведь понятие «парикмахерское искусство» является одним из наиболее употребляемых в публицистической и научной литературе, хотя его определение пока остается за пределами научного обсуждения. **Методология исследования** заключается в применении терминологического принципа, оперируя методом терминологического анализа и методом операціоналізації понять. Указанный методологический подход позволяет рассмотреть содержательную сущность профессиональной терминологии имиджево-дизайнерского характера – «искусство» и «парикмахер», в результате чего определено основное содержа-

тельное наполнение понятия «парикмахерское искусство». **Научная новизна.** В результате проведенного выборочного анализа научной литературы прослежено развитие и видоизменение понятия «фестиваль», которое проходило параллельно с развитием фестивального движения. Предложено отсутствующее в научных изданиях широко используемые определение понятий «парикмахерское искусство» и «фестиваль парикмахерского искусства». **Выводы.** Подытоживая, отметим, что в результате проведенного анализа научных источников, в том числе этимологии понятий «парикмахер», «искусство», «фестиваль», основное содержательное наполнение понятий «парикмахерское искусство» и «фестиваль парикмахерского искусства» состоит в следующем: «фестиваль парикмахерского искусства» – это периодически устраиваемый массовый праздник, включающий торжественный показ достижений в парикмахерском искусстве. Данный вид фестивалей выступает показателем модных, трендовых направлений в парикмахерском искусстве, как следствие, играет важную роль в модной индустрии.

Ключевые слова: искусство, парикмахер, парикмахерское искусство, фестиваль, фестивали парикмахерского искусства.

Fedorova Yevgenia, postgraduate of Kyiv National University of Culture and Arts

On the concept of «festival of hairdressing»

Purpose of Research. The purpose of the research is to identify meaningful essence of the concept of «festival hairdressing art» by analysing the concepts of «art» and «hairdresser»; including integrated concepts of «hairdressing» and «Festival of hairdressing», because the term «hairdressing» is one of the most common in journalistic and scientific literature, but its definition remains outside the scientific discussion. The purpose of this article is to interpret this concept. **Methodology.** The research methodology is the using of the terminology, guided by the principle of terminological analysis methods and operationalization pony. The above methodological approach allows considering the substantive nature of professional design terminology image-character «art» and «barber», bringing the basic substance of the concepts of «hairdressing». **Scientific Novelty.** As a result of selective analysis of scientific literature, the author traces the development and modification of the concept of «festival», which was held in parallel with the development of the festival movement. The author proposes the concept of «hairdressing» and «Festival of hairdressing» that are absent in the modern Ukrainian scientific literature. **Conclusions.** In summary, we note that the results of the analysis of scientific sources, including the etymology of the concepts of «barber», «art», «festival», the main substance of the concepts of «hairdressing» and «Festival of Hairdressing» are the following positions. «Festival of Hairdressing art» is a massive celebration that includes a gala show of the achievements in hairdressing field. This type of festivals is an indicator of trend fashion trends in hairdressing and plays an important role in the fashion industry.

Key words: art, hairdresser, hairdressing, festival, festival hairdressing.

Актуальність теми дослідження. Міжнародні фестивалі перукарського мистецтва, які мають своєю метою визначити напрями розвитку перукарського мистецтва на певний, переважно, близький термін, визначають модні тенденції і є фундаментом, на якому виникають нові конструктивні ідеї, уявлення і про перспективи цього виду культурної діяльності. Експонентами на фестивалях зазвичай є роботи, які враховують останні іміджево-образні пропозиції, що активізує інтерес до фестивалів перукарського мистецтва як з боку професіоналів, так і зі сторони широкого кола діячів, так чи інакше пов'язаних з індустрією моди, практикою салонів краси, іміджмейкерством, організацією клієнтської мережі відповідного споживання послуг. Для майстрів це привід продемонструвати свої професійні досягнення та відстежити появу нових технік і технологій,

для інших – виявити цікаві трендові тенденції, ознайомитися з конкретними векторами моди. У числі присутніх на видовищних заходах, якими є фестивалі перукарського мистецтва, значну кількість зацікавлених складають майстри б'юті-індустрії, іміджмейкери, індивідуальні відвідувачі, які зацікавлені у вміннях самостійно створювати свій імідж. Їх поєднує інтерес до нових способів вираження і подачі людської індивідуальності за допомогою мистецького образно-іміджевого перетворення, зокрема, перукарського.

Аналіз досліджень і публікацій. У професійній та науково-методичній літературі відсутнє визначення «фестиваль перукарського мистецтва» та «перукарське мистецтво», не зважаючи на те, що ці поняття належать до широковживаних і нині мають значне поле застосування. Виявлення їх наукової сутності потребує розподілу на складові, що виявляють сутність конкретного поняття, а саме: «мистецтво», «перукар», «фестиваль». Їх узагальнення відповідає визначенню поняття як комплексного.

Стаття присвячена визначенню понять «перукарське мистецтво» на основі етимологічного походження та різних змістів поняття «фестиваль», яким воно наділялося впродовж історичного розвитку фестивального руху та явища культури. Поняття «фестиваль перукарського мистецтва» виникло та сформувалося як особлива спеціалізована форма фестивального руху.

Мета дослідження – виявити змістову сутність поняття «фестиваль перукарського мистецтва» на основі аналізу понять «мистецтво» та «перукар»; у тому числі, комплексних понять «перукарське мистецтво» та «фестиваль перукарського мистецтва», адже поняття «перукарське мистецтво» є одним з найуживаніших у публіцистичній та науковій літературі, хоча його визначення поки що залишається за межами наукового обговорення. Завдання цієї статті – дати тлумачення цьому поняттю.

Виклад основного матеріалу. Зважаючи на те, що у зазначеному словосполученні більш широке значення належить поняттю «мистецтво», його зміст сприймається як основоположний. Відоме з часів пізнього палеоліту, образотворче мистецтво дійшло до нашого часу в оригінальних артефактах печерних малюнків, різьбленнях на кістках та камені, у вигляді опосередкованих зразків – в формі ритуальних танців, у словесних формах, що спочатку існували у вигляді усних оповідей, міфів, епосу, а з виникненням писемності, як твори художньої літератури [1, 118-119]. У пізніші періоди виникло мистецтво театру. Наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст. з'явилося мистецтво кіно. Найчастіше поняття «мистецтво» ототожнюють з майстерністю, уміннями, професійними навичками. Такий зміст для древніх греків мало слово «техне», хоча із поділом праці під мистецтвом стали розуміти творчу діяльність, спрямовану на перетворення навколишнього світу і людини «за законами краси» [2, 164], де сутність мистецтва є «наслідування (мімезис), чуттєвий вираз надчуттєвого» [3, 394]. Розвиток мистецтва як важливої складової духовної культури суспільства зумовлюють загальні закономірності буття людини, а також їх конкретні прояви – художні погляди, ідеали й традиції.

Буття людини і навколишній світ відображають танці, музика, спів, театральні дії, твори прикладного мистецтва, архітектура, пластичні образи живопису, скульптури, графіки, до яких із винаходом нових технічних засобів приєдналися фотографія, кіно, радіо й телебачення [1, 118-119]. Вони поділяються за способом втілення художнього образу на просторові або пластичні (архітектура, скульптура, живопис, графіка), часові (музика, література, кіно), просторово-часові; за формою чуттєвого сприймання – на зорові (образотворче мистецтво, архітектура, декоративно-прикладне мистецтво), слухові (музика) й зоро-слухові (кіно, театр, хореографія) [1, 118-119; 3, 394]. Як система, здатна до розвитку, мистецтво реалізовує себе в різних видах, жанрах, напрямках, стилях.

Створення і функціонування творів мистецтва у межах художньої культури, яка історично змінюється [2, 164], охоплює різні нашарування творчості, художньої свідомості, естетичної оцінки та виразу уявлень про дійсність через певні способи художнього сприйняття митцем. Майстерний вираз побачених або відчутих ним форм у їх розмаїтті та сукупності відображає художній твір, який набуває загальнокультурної цінності [3, 394].

Відповідно до розмаїття змістів, тлумачення поняття «мистецтво» включає *культурологічно-філософські* інтерпретації як сфери духовно-практичної діяльності людей, яка спрямована на художнє осягнення та освоєння світу [2, 164], як художньої творчості (література, архітектура, скульптура, живопис, графіка, декоративно-прикладне мистецтво, музика, танець (хореографія), театр, цирк, кіно та інші, які називають видами мистецтва), що має високий ступінь уміння, майстерності в будь-якій сфері діяльності [3, 394], однієї із форм суспільної свідомості, виду людської діяльності, що відображає дійсність у конкретно-чуттєвих образах відповідно до певних естетичних ідеалів [1, 118-119]; *філологічно-пояснювальної* – творче відображення дійсності в художніх образах, творча художня діяльність, досконале вміння в якійсь справі, галузі; майстерність; *культурно-дозвілєвої практики* – форма культури, пов'язана із здатністю суб'єкта до естетичного освоєння життєвого світу, його відтворення в образно-символічному ключі при опорі на ресурси творчої уяви [4, 121]. Отже, визначення поняття «мистецтво» є багатограним та різноаспектним за суттю.

У свою чергу, поняття «перукар» має тлумачення як «працівник салонів краси, перукарень, який виконує розчісування, стрижку волосся дорослих і дітей, укладання і завивку волосся відповідно до напрямку моди з урахуванням особливостей обличчя; забарвлення волосся в різні кольори і відтінки, їх знебарвлення, стрижку, а також, чоловічий майстер – гоління з урахуванням властивостей шкіри» [4, 212]. Кваліфікований перукар – це фахівець, який окрім різних видів стрижок, фарбування, хімічних завивок, укладок й лікування волосся, коригує форму вусів і бороди, виявляє особливості своєї спеціалізації на постижних роботах з урахуванням індивідуальних особливостей клієнтів. Культура обслуговування вимагає від перукаря також знань з психології, а саме – вміння знайти з клієнтом спільну мову, мати високий рівень загальних та спеціальних знань, зокрема, щодо стилістичних тенденцій та віянь, які, виходячи із досвіду роботи зі стилями, може пропонувати клієнтській аудиторії [5].

Поняття «перукарське мистецтво», яке поєднує змісти термінів «мистецтво» та «перукар», несе у собі розуміння про вид діяльності, що відображає високий ступінь умінь та майстерності у перукарській справі з урахуванням усіх існуючих технологій, останніх модних тенденцій та професійних вмій, їх застосування для досягнення якісного результату.

У контексті цього дослідження принципове значення має також поняття «фестиваль перукарського мистецтва», який для нього є ключовим. У науковій літературі термін «фестиваль» має досить широкий спектр інтерпретацій. Він походить від латинського слова «festivus» – веселий, святковий, що отримало поширення через французьке «festival» – у значенні «свято» [6, 324; 7, 573; 8, 932; 9, 708]. Часто вживане нині у скороченому вигляді «фест» (fest), це слово є відповідне латинському – святковий, урочистий [10, 842; 11, 198-199], що, у свою чергу, має грецький відповідник «phaistos». У латинську, а згодом романські і германські мови воно потрапило з давньогрецької [12, 362]. Коренева основа fest задіяна в словотворенні різних мов: німецькій – «das fest» у значенні «свято» та «festlich» – урочистий» [13, 432]; іспанській «festin» – «бенкет» та «festivo» – «веселий», «радісний» [14, 367]; англійській «festivity» – «веселощі», «святкування» та «fest» – радісний [10, 842] та в інших мовах [15, 588].

Одними з найдавніших видів фестивалів є театральні. Вони ведуть свій початок від Олімпійських ігор Древньої Греції, змагань середньовічних трубадурів і мінезингерів. В Європі вони набули поширення в кінці XVIII ст. у вигляді урочистих ходів, кортежів; пізніше стали театралізованими масовими дійствами, присвяченими певним подіям [16, 365].

Від початку XVIII ст. з'явилися музичні фестивалі. Перший відбувся у 1709 р. у столиці Великобританії Лондоні. Спочатку пов'язані з церковною музикою, з другої половини XVIII – початку XIX ст. вони поширилися в Центральній Європі як музично-театральні. Перший пройшов в Австрії, у Відні, в 1772 р., далі, на початку XIX ст., – в Німеччині, у Франкенхаузені (Тюрінгія, 1810). В Америці перший музичний фестиваль був організований в 1869 р. у Вустері [6, 324; 7, 573; 17, 792-793].

Перший суто театральний фестиваль, організований німецьким режисером Максом Рейнхардтом в австрійському місті Зальцбурзі в 1920 р., дав початок загальнонімецькому руху, що перетворився на своєрідний акторсько-режисерський форум, на якому провідні режисери та актори демонстрували майстерність та обмінювалися думками про розвиток мистецтва сцени. Найбільш представницьким став Гейдельберзький фестиваль, відзначений, зокрема, Т. Манном, як такий, що являє глядачеві «святково-суспільно-виховну міць» [16, 365-366].

У Франції перший Міжнародний театральний фестиваль в Парижі (1927) став прообразом сучасних фестивалів Театру Націй. Міжнародні фестивалі XX ст. вже після Другої світової війни (1939 – 1945) перетворилися на важливу частину художнього життя [7, 573].

В СРСР, куди входила Україна, фестивалі, переважно, музичні, відбувалися з 1930-х рр. Перший був проведений у Санкт-Петербурзі. З початку 1980-х рр. вони супроводжували пленуми партії. У 1981 р. проведений в Москві за ініціативою Т. Н. Хреннікова Міжнародний Фестиваль сучасної музики, з 1984 став традиційним і проводився раз на 4 роки [7, 573].

Фестивалю належить важливе місце в культурному житті суспільства, адже вони є фактором пропаганди мистецтв, розвитку культурних зв'язків між народами, виявлення молодих талантів. У рамках фестивалів відбуваються міжнародні конкурси, асамблеї, конгреси різних культурних організацій. Фестивалі супроводжують наукові конференції, симпозіуми, круглі столи. Складовою частиною фестивалів стають навчальні курси й майстер-класи.

Культурно-політичне значення впродовж ХХ ст. мали Всесвітні фестивалі молоді й студентів, які декларували боротьбу за мир [7, 573; 17, 792-793]. Нині аналогічну функцію виконують спортивні фестивалі – Олімпіади. Спеціалізований, і водночас культурно-політичний характер мають мистецькі фестивалі, як, наприклад, Бієнале у Вінеції. Фестивалі проводяться регулярно, з певною періодичністю: щорічно, раз на два роки, раз на три роки або рідше [7, 573]. Більшість фестивалів мають постійні терміни проведення (від декількох днів до півроку), різний зміст [7, 573; 17, 792-793], національні та міжнародні рамки [18, 1273].

Перегляд та аналіз літературних джерел, свідчить, що стрімкий розвиток фестивального руху вплинув на термінологічне визначення даного терміна. Вперше у довідкових та енциклопедичних виданнях поняття «фестиваль» з'явилося у 1864 р. у «Настольном словаре для справок по всем отраслям знаний» Ф. Толля, у значенні «велике свято, що дається на честь кого-небудь» [19, 829]. У словнику Володимира Даля, вперше виданому 1863 р., поняття «фестиваль» з'явилося лише у третьому, відредагованому та доповненому, виданні 1909 р., де отримало визначення як «велике музичне свято» та «гулянка, вечірка» [20, 1137].

У радянських енциклопедичних виданнях поняття «фестиваль» вперше зустрічається у 1936 році і тлумачиться як «періодичне свято, головним чином музичного характеру» [11, 198-199], а далі – у 1956 р. як «показ (огляд) досягнень музичного, театального, або кіномистецтва» [21, 649-650].

Варіанти терміну із значенням як «велике урочисте музичне свято (застаріле)», «гучні, веселе свято, бенкет (застаріле)», «показ, огляд досягнень музичного, театального мистецтва, кіномистецтва» та «періодичні громадські святкування, на яких показуються досягнення музичного, театального та іншого мистецтва» подають тлумачні словники у 60-ті рр. ХХ ст., які дублюють тлумачення з «Большой советской энциклопедии» [22, 1323]. Так само радянське видання – «Словник Української мови» (1979) [23, 580], «Великий тлумачний словник сучасної української мови» (2005) та «Словник іншомовних слів» (2006) [24, 1533; 25, 567-568].

В «Украинской Советской Энциклопедии» (1964) та «Українському радянському енциклопедичному словнику» (1968) використовуються тотожні поняття, які пояснюють свято як «огляд професійного або самодіяльного

музичного, театрального мистецтва, кіномистецтва» [26, 248; 27, 623-624]. «Українська советська енциклопедія» 1984 року переносить майже без змін формулювання з третього видання 1977 року «Большой советской энциклопедии», де вказано, що «масове свято включає показ досягнень в області музики, театру, кіно, естради» [6, 324; 28, 565].

Сучасні «Російсько-український і українсько-російський тлумачний словник» (2004) уточнюють термін, як «урочистий огляд досягнень професійного або самодіяльного музичного, театрального мистецтва, кіномистецтва, часто поєднаний з конкурсом» [29, 526].

Від кінця 70-х рр. у більшості видань використовується формулювання фестивалю як «показу досягнень в області музики, театру, кіно, естради» на «показ досягнень певного виду мистецтва» [23, 580]. У такому вигляді тлумачення поняття «фестиваль», а саме «масове свято, на якому показують досягнення певного виду мистецтва», зустрічається як в радянських [21, 559], так і в більшості сучасних словників [29, 241; 24, 1533; 25, 567-568; 4, 335; 30, 1219; 31, 259]. Подекуди це поняття має спрощену формулу: «фестиваль – огляд найкращих досягнень мистецтва» [8, 932; 9, 708].

Натомість, найбільш вичерпним видається формулювання поняття «фестиваль» як «масовий показ, огляд, конкурс творів мистецтва, періодичні культурні свята, музичні, театральні, кіно та ін. У цьому ж виданні вказується на тотожність понять «фестивалю» та «фесту» (англ. fest)» [10, 842].

Остаточне визначення поняття «фестиваль перукарського мистецтва», потребує розгляду значення фестивалів інших видів мистецтв, де музичні фестивалі – це свята, що складаються з циклу концертів і вистав, об'єднаних, як правило, тематично, і що проходять в особливо урочистій обстановці [17, 792-793; 7, 573]. Кінематографічний фестиваль – огляд творів кіномистецтва [32, 447]. Театральні фестивалі – театралізовані масові вистави, присвячені певним подіям [16, 365-366].

Наукова новизна. В результаті проведеного вибіркового аналізу наукової літератури простежено розвиток і видозміну поняття «фестиваль», що відбувалося паралельно із розвитком фестивального руху. Запропоновано відсутнє у наукових виданнях, широковживане визначення поняття «перукарське мистецтво», та «фестиваль перукарського мистецтва».

Висновки. Підсумовуючи, зазначимо, що в результаті проведеного аналізу наукових джерел, в тому числі, етимології понять «перукар», «мистецтво», «фестиваль», основне змістовне наповнення понять «перукарське мистецтво» та «фестиваль перукарського мистецтва» полягає у наступному: «фестивалі перукарського мистецтва» – це періодично влаштовуване масове свято, що включає урочистий показ досягнень у перукарському мистецтві. Цей вид фестивалів виступає показником модних, трендових напрямків у перукарському мистецтві, що, як наслідок, виконує важливу роль у модній індустрії. В результаті проведеного вибіркового дослідження та аналізу науково-довідкових та енциклопедичних видань, простежено розвиток і видозміну поняття «фестиваль», що відбувалося паралельно із розвитком самого фестивального руху.

Література

1. Библик С. П. Словник іншомовних слів: [А – Я]: Тлумачення, словотворення та слововживання: Близько 35000 слів і словосполучень / С.П. Библик, Г.М. Сютя; За ред. С.Я.Єрмоленко. – Х.: Фоліо, 2006. – 622 с.
2. Большая Советская энциклопедия / гл. ред. Б.А. Введенский. – 2-е изд. – М.: Большая сов. энциклопедия, Т.44: Ужи – Фмдель, – 1956. – 720с.
3. Большая Советская энциклопедия / гл. ред. О. Ю. Шмидт. – М.: Сов. энциклопедия, 1926. Т. 57: Феаки – флор, 1936. – 726 с.
4. Большая советская энциклопедия: [в 30 т.] / гл. ред. А. М. Прохоров. – 3-е изд. – М.: Сов. энцикл., 1970-1978. [Т.] 27: Ульяновск — Франкфорт, 1977. – 622с.
5. Большой англо-русский словарь: В 2-х т.. / Под рук. И. Р. Гальперина и Э. М. Медниковой. – 4-е изд. – М.: Русский язык, 1987. – Т.1. – 1037 с.
6. Большой энциклопедический словарь. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: «Большая Российская энциклопедия», СПб.: «Норинт», 2001. – 1456 с.
7. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / Уклад, і голов, ред. В. Т. Бусел. – К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2007. – 1719 с.
8. Даль В. Толковый словарь живого великорусского языка Владимира Даля / В. Даль; под ред. И. А. Бодуэна-де-Куртенэ. – 3-е, испр. и значит. доп. изд. – СПб.: Изд-во «Товарищества М. О. Вольфа», 1903. – Т. 4: С–V, 1909. – 1619 с.
9. Испанско-русский словарь. / Под рук. Б. П. Нарумова. – М.: Русский язык, 1988. – 832 с.
10. Кино: Энциклопедический словарь / Гл. ред. С. И. Юткевич; Редкол.: Ю. С. Афанасьев, В. Е. Баскаков, И. В. Вайсфельд и др. – М.: Сов. энциклопедия, 1986. — 640с.
11. Культура и культурология: Словарь / Ред.-сост. А.И.Кравченко. – Екатеринбург: Деловая кн., М.: Академ. Проект, 2003. – 926с.
12. Мельникова Е. А. «Использование информационных ресурсов для повышения квалификации в области парикмахерского искусства» Владивостокский Государственный Университет Экономики и Сервиса. Электронный научно-практический журнал «Гуманитарные научные исследования» [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://human.snauka.ru/2014/10/8118>
13. Музыкальная энциклопедия. Гл. ряд. Ю.В. Келдыш. т. 5. Симон – Хейлер. – М.: «Советская энциклопедия» 1984. – 1056 с.
14. Музыкальный энциклопедический словарь/ Гл. ред. Г. В. Келдыш. – М.: Советская энциклопедия, 1990. – 672 с.
15. Новейший словарь иностранных слов и выражений. – Минск: Современный литератор, 2007. – 976 с.
16. Нові слова та значення: словник / Ін-т укр. мови, НАН України; уклали Л. В. Туровська, Л. М. Василькова; відп. ред. Л. О. Симоненко. – К.: Довіра, 2008. – 270с.
17. Популярная художественная энциклопедия. Архитектура. Живопись. Скульптура. Графика. Декоративное искусство. В 2-х тт. – Кн. II. – М., «Большая Российская энциклопедия», 1999. – 432 с.
18. Рахманов И. В. Немецко-русский словарь. – М.: Советская энциклопедия, 1965. – 1136 с.
19. Російсько-український і українсько-російський тлумачний словник. / За загал, ред. Л. Г. Савченко. – Х.: Прапор, 2004. – 542 с.
20. Сервис и туризм: словарь-справочник: [около 3500 понятий] / [авт.-сост.: Ананьева Т. Н. и др.; под ред. Ю. П. Свириденко, О. Я. Гойхмана]. – Москва: Альфа-М, 2008. – 431 с.
21. Словарь современного русского литературного языка: [в 15 т.] / АН СССР, Ин-т рус. яз. – Москва; Ленинград: Изд-во АН СССР, 1950. – Т. 16: У-Ф / [ред.: Н. З. Котелова и Н. М. Меделец; авт.-сост.: С. Л. Баженова и др.], 1964. – IV с., 1610 с.

22. Словник іншомовних слів: 23 000 слів та термінологічних словосполучень / Уклад. Л. О. Пустовіт та ін. – К.: Довіра, 2000. – 1018 с.
23. Словник української мови / [АН УРСР. Ін-т мовознав. ім. О.О. Потебні. – К.: Наук. думка. – Т. 10; Редкол.: І.К. Білодід (голова) та ін.] Т-Ф / [Ред.: А.А. Бурячок, Г.М. Гнатюк], 1979. – 658 с.
24. Словник української мови / Кер. В. В. Німчук та ін. / Відп. ред. В. В. Жайворонок. – К. ВЦ «Просвіта», 2012. – 1320 с.
25. Словник-довідник з культурології: навч. посіб. для вищ. навч. закл. культури і мистецтв І-ІІ рівнів акредитації / М-во культури і туризму України; Держ. метод. центр навч. закл. культури і мистецтв України; [уклад. Р.Д. Шестопап]. – Вінниця: Нова Книга, 2007. – 184 с.
26. Сучасний словник іншомовних слів: Близько 20 тис. сл. і словосполучень / НАН України. Ін-т мовознавства ім. О.О. Потебні; Уклад. О.І. Скопненко, Т.В. Цимбалюк. – К.: Довіра, 2006. – 789 с.
27. Толль Ф. Настольный словарь для справок по всем отраслям знаний: в 3-х т. / спб., узд. Ф. Толля, 1863-1864. Том 3. П-У. Сост. под ред. В.Р. Золотова и Ф. Толля, – 1864. – 1171 с.
28. Украинская советская энциклопедия: В 12-ти т. / Гл. ред.: М.П. Бажан. – Киев: УРЕ., Т. 11, Кн. 2: Украинская Советская Социалистическая Республика. – 1984. – 516 с.
29. Українська радянська енциклопедія: В 16-ти т. / Гол. ред.: М.П. Бажан. – Київ: Голов. ред. УРЕ., Т. 15: Гуман – Цемент. – 1964. – 591 с.
30. Український радянський енциклопедичний словник: В 3-х тт. / Гол. ред. М.П. Бажан; АН Української РСР. – Київ: Гол. ред. УРЕ., Т. 3: Полнос – Ї. – 1968. – 856 с.
31. Энциклопедический словарь по культурологии. – Москва: Центр, 1997. – 477 с.
32. Энциклопедический словарь юного зрителя. – М.: Педагогика, 1989. – 416 с.

References

1. Bybyk, S. P. (2006). The dictionary of foreign words: [A – Z]: Interpretation and word-usage: About 35000 words and phrases. H. M. Syuta, S.Ya. Yermolenko (Eds.). Kharkiv: Folio Publ [in Ukrainian].
2. Vvedenskiy, B. A. (Eds.). (2nd ed.). (1956). Great Soviet Encyclopedia. Vol. 44. Moscow: Bol'shaya sov. Entsiklopediya Publ [in Russian].
3. Shmidt, O. Yu. (Eds.). (1936). Great Soviet Encyclopedia. Vol. 57. Moscow: Sov. Entsiklopediya Publ [in Russian].
4. Prokhorov, A. M. (Eds.). (3rd ed.). (1977). Great Soviet Encyclopedia. Vol. 27. Moscow: Sov. Entsiklopediya Publ [in Russian].
5. Gal'perina, I. R. & Mednikovoy, E. M. (Eds.). (1987). English-Russian Dictionary. Vol. 1. Moscow: Russkiy yazyk Publ [in Russian].
6. Great Encyclopedic Dictionary. (2nd ed.). (2001). Moscow: Bol'shaya Rossiyskaya entsiklopediya [in Russian].
7. Busel, V. T. (Eds.). (2007). Great Dictionary of Modern Ukrainian. Kyiv, Irpin': VTF «Perun» Publ [in Ukrainian].
8. Dal', V. (3rd ed.). (1909). Explanatory Dictionary of the Russian Language by Vladimir Dahl. Vol. 4. I. A. Boduena-de-Kurtene (Ed.). St. Petersburg: Izd-vo «Tovarishchestva M. O. Vol'fa» [in Russian].
9. Narumova, B. P. (Eds.). (1988). Spanish-Russian dictionary. Moscow, Russkiy yazyk Publ. [in Russian].
10. Yutkevich, S. I. & Afanasev, Yu. S. & Baskakov, V. E. & Vaysfeld, I. V. (Eds.). (1986). Movie: Collegiate Dictionary. Moscow: Sov. Entsiklopediya Publ. [in Russian].
11. Kravchenko, A.Y. (2003). Literature and Cultural Studies. Moscow: Akadem. Proekt. [in Russian].

12. Mel'nikova, E.A. (2014). The use of information resources for professional development in the field of hairdressing art. Vladivostok State University of Economics and Service. Electronic scientific and practical journal «Humanitarian scientific research». Retrieved from <http://human.snauka.ru/2014/10/8118> [in Russian].
13. Keldysh, Yu. V. (Ed.). (1984). Music Encyclopedia. Vol. 5. Moscow: «Sovetskaya entsiklopediya» [in Russian].
14. Keldysh, G. V. (Eds.). (1990). Musical encyclopedia. Moscow: Sovetskaya entsiklopediya [in Russian].
15. The newest dictionary of foreign words and expressions. (2007). Minsk, Sovremennyi literator [in Russian].
16. Turovs'ka, L. V., Vasy`tkova, L. M. (2008). New words and meaning. L. O. Symonenko (Ed.). Kyiv: Dovira [in Ukrainian].
17. Popular artistic encyclopedia. Architecture. Painting. Sculpture. Graphic arts. Decorative. (1999). Part. 2. Moscow: «Bol'shaya Rossiiskaya entsiklopediya» [in Russian].
18. Rakhmanov, I. V. (Eds.). (1965). German-Russian Dictionary. Moscow: Sovetskaya entsiklopediya [in Russian].
19. Savchenko, L. G. (2004). Russian-Ukrainian and Ukrainian-Russian Dictionary. Kharkiv: Prapor [in Ukrainian].
20. Anan'eva, T. N. & Sviridenko, Yu. P. & Goikhmana, O. Ya. (Eds.). (2008). Service and tourism: Dictionary Directory. Moscow: Al'fa-M [in Russian].
21. Dictionary of Modern Russian literary language. (1964). Vol. 16. Moscow, Leningrad: Izd-vo AN SSSR [in Russian].
22. Pustovit, L. O. et al. (2000). The dictionary of foreign words, 23000 words and expressions terminology. Kyiv, Dovira [in Ukrainian].
23. Bilodid, I. K. & Buryachok, A. A. & Hnatyuk, H.M. (Eds.). (1979). Ukrainian dictionary. Vol. 10. Kyiv: Nauk. Dumka [in Ukrainian].
24. Nimchuk, V. V. & Zhajvoronok, V. V. (Eds.). (2012). Ukrainian dictionary. Kyiv: VCz «Prosvita» [in Ukrainian].
25. Shestopal, R. D. (2007). Dictionary of Cultural Directory. Arts Culture and Tourism of Ukraine. State schools Methodological Center of Culture of Ukraine. Vinnitsa: Nova Kny`ga [in Ukrainian].
26. Skopnenko, O.I. & Cymbalyuk, T.V. (2006). Modern dictionary of foreign words: About 20,000 words and phrases. NAS of Ukraine. Institute of Linguistics named after O.O. Potebni. Kyiv: Dovira [in Ukrainian].
27. Toll', F. (1864). Desktop dictionary for information on all fields of knowledge. Vol. 3. V.R. Zolotova (Ed.) [in Russian].
28. Bazhan, M.P. (Eds.). (1984). Ukrainian Soviet Encyclopedia. Vol. 11. Part. 2. Kyiv: URE [in Ukrainian].
29. Bazhan, M.P. (Eds.). (1964). Ukrainian Soviet Encyclopedia. Vol. 15. Kyiv: URE [in Ukrainian].
30. Bazhan, M.P. (Eds.). (1968). Ukrainian Soviet Encyclopedic Dictionary. Vol. 3. Kyiv: URE [in Ukrainian].
31. Encyclopedic Dictionary of Cultural Studies (1997). Moscow: [in Russian].
32. Collegiate Dictionary for young spectators. (1989). Moscow: Pedagogika [in Russian].